

25
1770, 28.
QVAESTIO CONTROVERSA

AN

IN CONDICTIONE INDEBI-
TI VSVRARVM RATIO HA-
BENDA

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITER. DVISEVRG.

SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE XII. MAI. ANNO MDCCCLXX.

PVBLICE DEFENDET

CHRISTIANVS AVGVSTVS KOEPPPEL

WVRZENS. MISN.

LIPSIAE

LITERIS RVMPEIIS

QUESTIO CONTROVERSA

IN CONDITIONE INDEBI

TI VSTRARVM RATIO HA

DE N D A

QVAM

AVGVSTVS VICTORIVS CRIVS DE TIA

PRÆFATIO

D. CHRISTIANVS AVGVSTVS KOPPE

PROFESSOR P. P. ORDIN. IV. NAT. DE GEN.

ET SOCIET. P. P. NAT. DE GEN.

1704

IN AVGVSTORVM PATRIAM

DE TIA NAT. AVGVSTORVM

AVGVSTVS VICTORIVS

CHRISTIANVS AVGVSTVS KOPPE

AVGVSTVS VICTORIVS

LIPSIÆ

LITTELLI EVANGELII

AN
IN CONDICTIONE INDEBITI
VSVRARVM RATIO HABENDA.

§. I.

 Vulgo aiunt eruditi, in negotiis *stricti iuris* vsuras haud peti posse ex mora, nisi exigantur ex stipulatu. Quapropter plerumque criterium negotiorum *stricti iuris* in eo inuenisse putant, si ex mora in negotio leges vsuras negent. Venit inde, vt mutuum atque promutuum seu indebiti solutionem et alia propterea negotiis *stricti iuris* adnumerent. Sed quam concedam, iudicem in his *stricti iuris* negotiis nihil adiudicare debere, nisi quod promissum et strictissime verbis conventionis inhaerendum; hinc, si vsurae non promissae, nec in iudicando rationem illarum iudicem habere posse; tamen nunquam adfirmem, criterium esse verum negotiorum *stricti iuris*, sed et in aliis negotiis bonae fidei

idem obtinere posse, quamvis ex alia causa. Hinc neque mutuum, neque promutuum negotiis stricti iuris adnumerarem, quod plerumque ab aliis fieri solet.

§. II.

Videamus primum, quae causa fuerit, cur in mutuo usurae non venerint. Patet ex CAIO in *Instit. L. II. T. IX.*
 §. 1. *Obigationem re contrahi, quoties aliqua cuiusque mutuo dantur, quae in his rebus contingunt, quae pondere, numero, mensura continentur, hoc est, si pecunia numeretur, vel frumentum detur, vinum, aut oleum, aut aes, ferrum, argentum, vel aurum. Quae omnia numerando, aut pensando, aut metiendo ad hoc dantur, ut eorum fiant, qui ea accipiunt, et ad nos statuto tempore non ipsae res, sed aliae eius naturae, quales datae sunt, atque ipsius ponderis, numeri vel mensurae reddantur.*
 Credimus itaque alteri res fungibiles ea intentione, ut res acceptas reddat, sed alias eiusdem naturae, non vero, ut lucra quaeramus credendo. Secus in foenore, quod lucri quaerendi causa exercebatur. Videntur itaque variae esse causae, quare usurarum ratio non habita in mutuo. Non enim principaliter in eo ad pecunias tantum respiciebatur, sed in genere ad omnes res, quae pondere, numero mensuraque emetiebantur, quarum rerum una species tantum erat pecunia. Iam vero, cum in diiudicandis quaestionibus circa mutuum ortis non ad speciem quamdam rei mutuo datae, sed ad totum genus scilicet ad res fungibiles esset respiciendum, frustra utique quaerebatur de usuris, quae tantum ad pecuniam sese referebant. Quae enim usurarum ratio, si vinum, oleum, cera mutuo data et vinum, oleum, cera eadem quantitate reddenda. Si ergo usurae non debebantur in mutuo, non ea ratio, quod esset stricti iuris, sed, quod obiectum non adesset, quod usu-

ras

ras reciperet. Pecuniae enim tantum in mutuum veniebant, quatenus numero emetirentur. Dein aliud negotium romanis erat, quod nummis peragebatur, scilicet foenus, cuius natura, ut usurae praestarentur; unde etiam toties Rempublicam Romanam foenore laetae. Coniicio itaque, Romanos mutuum magis ad regulas familiaritatis atque amicitiae ponderasse, cum foenus potius studiis acquirendi accenserent. Hinc illud gratuitum proprie erat, quod vix honestum videbatur, ut ex officiis humanitatis praestitis lucrum quaeretur. Permitebant tamen, ut alter alteri ex gratitudine propter fortis usum concessum usuras stipulari posset. Hinc, si promissae non essent, nec iudex usuras adiudicare poterat, cum dantis mutuum amica intentio fuisset, ut alter gratis vteretur. Neque, quae in contrariam sententiam adferuntur, quae ex stricti iuris negotii indole hanc liberationem ab usuris deducunt, nec ab hac sententia deducunt, cum in credenda pecunia haud raro stipulatio intercederet, quod coniicio ex PAVLO in *L. 30. ff. de reb. cred. L. 36. eod. L. 37. eod.* quae efficiebatur, ut ad intentionem respexisse, an lucri quaerendi causa alteri pecunias crediturus sit, an vero tantum ex amica ratione, videor coniici posse ex *L. 4. princ. ff. de reb. cred.*

§. III.

Facile patet exinde, quid sentiendum sit de hodierno usu, an adhuc mutuum in se sit gratuitum? Si enim et apud nos mutuum in rebus consistat, quae pondere, numero et mensura emetiuntur, usurarum in eo ratio habenda non est. Et cum id, quod generi convenit, speciei quoque conveniat necesse est, mutuum in pecunia vero species tan-

tantum mutui, hinc nec vsurae peti possunt, nisi promissae.

§. IV.

Iam applicemus hoc ad *promutuuum* seu *indebiti solutionem*. Non altius hic repetam, quae de indebiti solutione dici possunt, quae facile ex quouis compendio constabunt. Satis est, requiri, vt et is, qui indebitum soluit, erret non minus atque ille, qui indebitum solutum accipit. Promutuuum dixerunt Dd. forsan non omnino falso, quippe, sicut ea negotia, quae quasi contractibus adnumerantur, cum vero aliquo contractu comparantur, (vox enim *quasi* semper comparationem denotat,) quod et obseruauit BOEHMERVS de *Actionib. Sect. II. Cap. VI. §. 2.* ita et comparari potest solutio indebiti rei fungibilis cum mutuo, atque ita conditio indebiti cum conditione certi ex mutuo. Mirum vero non est, quod controuersia enata sit, an si, quod indebite solutum repetatur, vsurarum ratio habenda sit.

§. V.

Vulgo adfirmant, in conditione indebiti vsuras non peti posse, idque adfirmant autoritate *L. 1. C. de condit. indebiti*, quae expresse continet: *Vsuras eius summae praestari tibi frustra desideras, actione enim conditionis ea sola quantitas repetitur, quae indebita soluta est.* Inde nonnulli arbitrati sunt, in hoc negotio strictum ius obseruari. Sed, sicuti supra monuimus, ex eo, quod vsurae non possint exigi, nisi promissae, non indistincte deduci posse negotium stricti iuris; ita PAVLVS in *L. 15. ff. de cond. indeb. naturalem* vocat, quod idem, atque si *stricto iuri* opposuisset, et PAPI-
NIANVS

NIANVS in *L. 66. ff. eod.* expresse scribit: Haec *condictio ex bono et aequo introducta*. Nec attendenda est distinctio, quam RITTERSHVSIVS ad §. 28. *l. de Actiom.* excogitavit, quae idoneo destituitur fundamento reſteque refutatur a BOEHMERO *de Actiom. Sect. 1. Cap. III. §. 3. n. q.* Concludo ergo, conditionem indebiti eſſe bonae fidei iudicium, nec tamen uſuras peti debere, vt eſt in *all. l. 1. C. de cond. indeb.*

§. VI.

Sed iam Cauſam quaerimus, quare uſurarum ratio non veniat in conditionem. Patet ex LL. conditionem indebiti non inuentam eſſe de pecunia indebite ſoluta, ſed de omni eo praestito atque dato, ad quod petendum alteri, ne naturalis quidem obligatio eſſet, vel lege eſſet illa obligatio prohibita, vt in femina ex fideiuiſſione ſolvente contra Sctum Vellejanum. Hinc POMPONIVS in *L. 7. ff. de cond. indeb.* ſcribit: *Quod indebitum per errorem ſoluitur, aut ipſum, ſc. ſi non in re fungibili conſiſtat, aut tamen ſi fungibilis res indebite ſoluta, repetitur.* Sic IDEM in *L. 19. eod.* *Si putem, me Stichum aut Pamphilum debere, cum Stichum debeam, et Pamphilum ſoluam, repetam, quaſi indebitum ſolutum.* Inde generalem regulam firmat PAPINIANVS in *L. 54. eod.* *Ex his omnibus cauſis, quae iure non valuerunt, vel non habuerunt effectum ſecuta per errorem ſolutione, conditioni locus erit.* Quae cum ita ſint, ſi generaliter concepta ſit ad omnes cauſas condictio, quae indebitam dationem aliquam atque praestationem continent, neque ad ſolas nummorum indebitas ſolutiones composita, fieri plane non poteſt, vt uſurarum ratio habeatur in ea, neque a iudice adiudicari queant, quippe non hic ad nummos, ſed ad ſolutionem per errorem indebiti tantum reſpiciatur.

Et

Et, quod eo magis verum, cum Icti cum mutuo, quod gratuitum sit, comparent, in quo vsurae non veniunt, sic nec in hac conditione, si nummi indebite soluti, venire queunt.

§. VI.

Quare concludimus, errare eos, qui putent, cum hodie differentia inter iudicia stricti iuris et bonae fidei exulet, in conditione indebiti vsuras adiudicari posse. Cum enim ne Romanis quidem esset stricti iuris iudicium, nec tamen vsurae adiudicatae, neque eae causae, quas dedimus, apud nos cessent, magis iuri conueniens puto, nec apud nos hodie ob indebite solutam pecuniam vsuras peti posse.

T A N T V M.

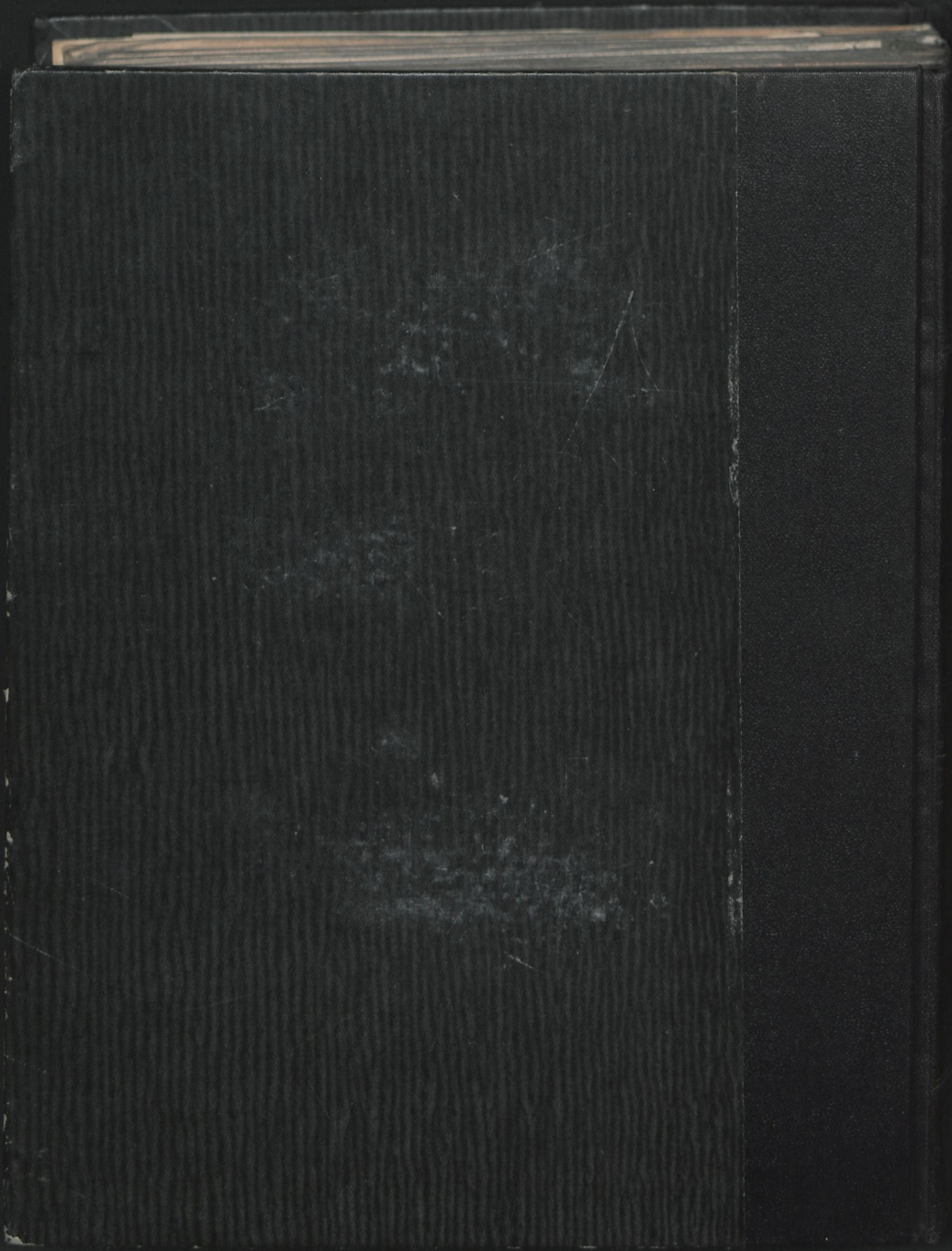

VD18

ULB Halle
007 208 200

3

25

1770, 201

QVAESTIO CONTROVERSA

AN

IN CONDICTIONE INDEBI-
TI VSVRARVM RATIO HA-
BENDA

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. 1770

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITER. DVISVBERG,

SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE XII. MAI. ANNO CIDIICCLXX.

PVBLICE DEFENDET

CHRISTIANVS AVGVSTVS KOEPPPEL

WVRZENS. MISN.

LIPSIAE

LITERIS RYMPFIIIS.

